

Tisztelt Képviselőtársaim! Tisztelt Pikla Lajos Vezérigazgató Úr, Tisztelt Dr. Papp Miklós Úr!

Elsősorban köszönöm szépen a megkeresést, a magam szempontjai alapján nagyra értékelem a Zrt. közel egy évszázados jelenlétét térségünkben, a mai napig kiható munkahely teremtő képességét, valamint alapvetően támogatni tudnám a legkisebb ökolábnyom elvén történő alapanyag beszerzés lehetőségét is. Az alábbi észrevételeim mégis inkább a kétségeimről szólnak, a felvetett szempontokat nem feltétlenül csak a Nitrogénművek Zrt. képviselőinek számom, képviselőtársaim figyelmét is fel szeretném kelteni.

Az továbbiakban idézni szeretnék néhány érvényes jogszabályi részletet, melyek egyértelmű védelmet kellett volna szolgáltatassanak egy európai védelem alatt álló terület sérthetatlensége érdekében. A kérdéses 054/3, 054/4, 065/1 és 066 helyrajzi számokon elhelyezkedő terület a hajmáskéri törökcsapás elnevezésű, kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület déli határán terül el. Ez az európai védettségbe vett terület kicsivel több mint 901 hektár kiterjedésű, 2004 májusától áll Európai védettség alatt. A területéből 450 hektár Vilonya közigazgatási területéhez tartozik, ezáltal a képviselőtestület döntései a szakmai alapon meghozott és lehatárolt KJT-jövőjét tekintve alapvetően meghatározóak lesznek. A tavalyi évben testületi határozattal, ugyan csak egy fős többséggel, de elfogadásra került a bánya bővítését lehetővé tevő művelési ág besorolás változás. A jelenlegi véleményezési felkérés felhívta a figyelmet egy akadályra, jelesül a HÉSZ módosítás elmaradására, ezáltal az illetékes kormányhivatal nem fog továbblépni az amúgy igen szövevényes történetben.

A környezetvédelmi szempontok szerinti megfontolásokat alább részletesen bemutatom, de szeretném felhíni a figyelmet az egyéb szempontokra is, hiszen az elmúlt két évben inkább ezek játszottak szerepet a döntések többségi meghozatalában. Fontos tisztázni, hogy a későbbiekben idézett jogszabályi részletek minden érintett számára kötelezettségeket kellett volna jelentsenek, de a szakszervek és bányászati tevékenységet folytatók, illetve azt a jövőben folytatni kívánók közötti jogi engedélyezési eljárások nem fogják jelen véleményezésem tárgyát képezni. Inkább a saját megfigyeléseim szerinti szempontok szerint szeretném megvilágítani a jelenlegi helyzetet.

Feltételezve azt a helyzetet, hogy a Nitrogénművek Zrt. kérelme testületi támogatást kap, több jövőbeni kérdés is felmerül bennem, a fenti gondolatokon felül:

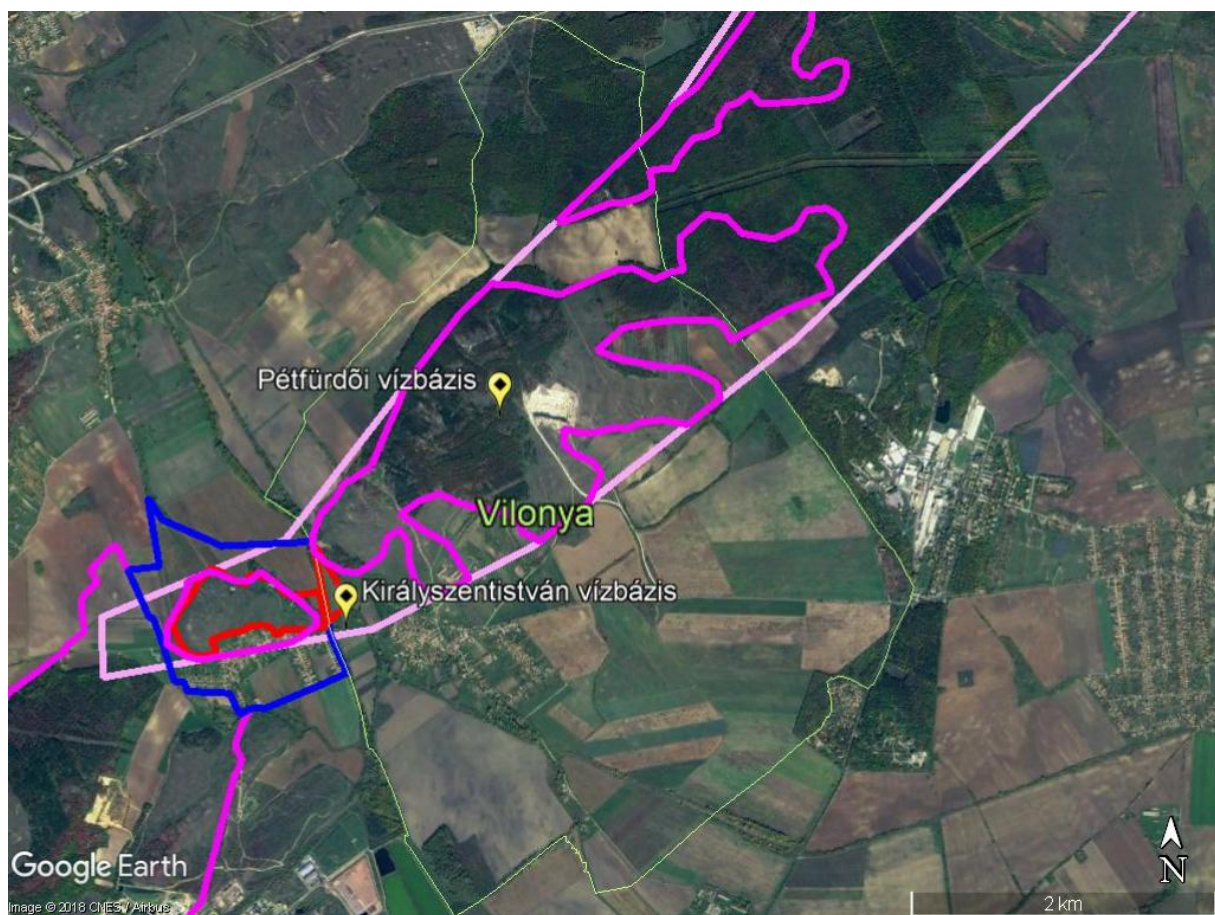
- Történelmi helyi jelentőségű szentér. A bányaterület alapvetően a Külső-hegy helyi jelentőségű történelmi szőlőhegy területeit emészt fel, az elmúlt években a Sukori kettős kúpjának egyike teljes elbontásra került. Ez egy visszafordíthatatlan történelmi bűn egykoron itt élő őseink felé, de az egyéni tapasztalatok alapján az amúgy is csapadékhányos mikrotérség meteorológiai hatásaira is negatív befolyása lehetett.

- Vízbázis védelme: A Vízügyi Hatóság meghatározása alapján az érintett terület a pétfürdői vízrendszer hidrogeológiai „B” védőterülete (50 éves tartózkodási idejű védőövezet) a Bánta-pusztai környéki karsztvíz- és ivóvízellátási rendszer távolabbi védelmét szolgálja. Célja a felszín alatti vízkészlet óvása a lassan terjedő, tartós szennyezésektől. Tilos ezen a területen: Veszélyes hulladék lerakása, ipari szennyvizek szikkasztása, hígtrágya leürítése, valamint erősen mérgező vagy radioaktív anyagok tárolása. Érintett területek: A zóna határai befolyásolják Pétfürdő és a szomszédos települések helyi építési és településrendezési terveit, szigorú ingatlan- és környezetfelhasználási előírásokat róva az ott található gazdasági vagy mezőgazdasági területekre. A Vilonya II. bányatelekre, értelmezésem szerint 20m-el mélyebb kitermelési végszint lett beállítva, mint a Vilonya I.-re. A Vilonya I.-nél maximálisan engedélyezett mélység a karsztvíz bázis védelmét szolgálta, így számomra érthetetlen,

hogy a Vilonya II. esetében hogyan mehet ennyivel mélyebbre a kitermelés. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park által 2014-ben készített fenntartási terv szakhatósági véleményezésekor, a Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság később idézett leírását saját tapasztalataim alapján még annyival árnyalnám, hogy a karsztvíz terület kiterjedése jelentősen túlnyúlhat a Bántai vízbázison is, ezáltal helyben nem „csak” pár tízezer lakótársunk egészséges ivóvízbázisát érintheti a kérdéskör, hanem több százezer embert is.

Jelmagyarázat

— településhatár	— "A" védőidom
— külső védőterület	— "B" védőterület
— külső védőidom	— "B" védőidom
— "A" védőterület	— "C" védőterület

forrás: Bakonykarszt Zrt/ https://bakonykarszt.hu/hu/water_bases?town_id=76

- A Nitrogénművek Zrt. leveléből felsejlő jelentős érdeksérelem, jogosulatlan bányászati tevékenység, valamint az engedélyező szakhatóságok előző időszakban felvetett ellenérvei mind azt mutatják, hogy megfontolt és átgondolt döntést kell hoznunk. A jogszabályi környezet, és a bányatevékenységet folytatni kívánó érdekellentétek lehetőséget adtak arra most, hogy újra számba vehessük döntéseink következményeit, és lehetőségünk legyen alaposabban megfontolni annak hosszútávú hatásait is.

- Hozzájárulás. A bányatevékenységet folytató vállalkozások az elmúlt évtizedekben semmilyen mértékben nem járultak hozzá a település fejlődéséhez. Az utolsó érv a témában lefolytatott viták során a helyi iparüzési adó, de nézzük meg a tavalyi költségvetésünket. A 2024. évi HIPA túlfizetések következtében Vilonya egy főre eső adóképesége átlépett egy állami határvonalat, 4,6 millió forint központi támogatás megvonására került sor a 2024 évi adótúlfizetés következtében. A túlfizetést elkövető vállalkozás a következő évben visszaigényelte a különbözetet, tehát gyakorlatilag a település fizetett a területrombolásért. Hosszútávú garanciák, kiszámítható gazdálkodás, és a helyben hátrányt szerző lakosság kárpótlása nélkül nem lehet felelősen támogatni ezt a tevékenységet, de ez csak egy mérlegelési szempont lehet a sokból.

- a kimerülő bánya felhagyását követően rekultivációnak kellene következnie, de az elmúlt évtizedek tapasztalata az, hogy a bányaterület hulladékgazdálkodási besorolást kaphat, magyarul kontrolált szeméttlerakóvá válik, ahol az inert anyagokon túl egyéb természeti, de főleg vízbázist veszélyeztető tevékenység is felmerülhet (pl. Cicahomok esete).

- A horizontális tevékenység áll központban jelenleg, de egy vertikális kitermelési elképzelés is világot látott az elmúlt években, ami a Belső- hegy irányába kívánna tetemes terjeszkedést véghez vinni, ezzel végleg felszámolva a település turisztikai, agrárgazdálkodási, és ésszerű fejlesztési területeit is.

- A Vilonya II. terület rendelkezik-e kitermelési műszaki üzemi tervvel (MÜT), illetve környezetvédelmi engedéllyel?

- A Vilonya I. bányászati jogait a Dolomit 2002 Bányászati és Kereskedelmi Kft gyakorolja, az engedély dátuma 1993.12.20. A Vilonya II. bányászati jogait a Nitrogénművek Vegyipari Zrt tulajdonolja 2001.03.12. óta. Utóbbiak tényleges tevékenységet nem végeztek a területen, eddigi ismereteim szerint. Az elmúlt években mégis jelentős, 17,5 hektár kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen történt meg a felszín letermelése, és gyakorlati szemmel nézve a tényleges kitermelés is megkezdődött (A Külső-hegy csúcsa eltűnt, egy mély átvágás keletkezett, ami egy hatalmas tájsebet okozott, több tíz kilométerről is látható módon). A Vilonya I. nyugati terjeszkedésével a műholdfelvételeken jól látható módon 065/1-es erdősített ingatlanon is rombolt. A kérdés az, hogyha Vilonya II. jogosultja a Nitrogénművek Zrt., akik tevékenységet nem végeztek, akkor ki, és milyen alapon hozta létre ezt a véleményem szerint durva tájrombolást?

- Környezetvédelmi aggályok. A továbbiakban piros színnel kiemeltem a jogszabályi részletekhez fűzött gondolataimat, a NATURA 2000 terület szempontjai alapján.

A bennem felmerült, és szerintem egyetlen megfontolt lépés a következő lehet. A bányatevékenységet ellenző szakszervek naprakész állásfoglalását meg kell ismerjük. A Nitrogénművek képviselőivel egy személyes tárgyalást kell megkezdenünk a távlati tervek megismerése miatt. Nem szabad csupán jelenlegi feladatként értelmeznünk a helyzetet, az utánunk következő generációk életét befolyásoló döntést kellene most meghoznunk.

Fentiek alapján nem javaslom az augusztus végi testületi ülés keretében tárgyalni a megkeresést, és HÉSZ módosítást, a téma alaposabb részletezést igényel. Természetesen egy, a Zrt. képviselőivel megkezdett tárgyalásra kiváló alkalom lehet, ezt támogatom is.

A terület természetvédelmi szempontú általános bemutatása:

Hajmáskéri Törökcsapás kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjtT)

2004. májustól, 901 hektár, ebből 450 Vilonyán

Település érintettsége 33,76%

Terület státusza a Natura 2000 hálózaton belül Különleges Természetmegőrzési Terület

védett fajok: Csüngő araszoló, Magyar futrinka, Leánykökörccsin, Ürge, Szent István-szegfű, Magyar gurgolya

élőhely típusok: pannon sziklagyepek, pannon lejtősztyepppek és sziklafüves lejtők, kontinentális sziklai- és sztyeppcserjések, pannon molyhos tölgyesek

fenntartási terv (Balaton-felvidéki Nemzeti Park, 2014.)

*A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján jelen fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, **tehát a kormányrendelet mellékleteként is értelmezhető.***

*Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony vízgyűjtő gazdálkodási tervezési alegységhez tartozik. **lásd véleményezési részben is.***

***Az érintett hrsz-ek többsége KE9 kezelési egységbe sorolt:** Változatos természetességi állapotú szárazgyepek, melyek állapotjavulásához elsősorban mérsékelt juhlegeltetés alkalmazása szükséges.*

Művelési ág megváltoztatása nem javasolt.** A kötelezően betartandó természetvédelmi földhasználati szabályokat a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, ill. a 1996. évi LIII. törvény (a természet védelméről) tartalmazza. **Ezen sajnos túlvagyunk, a testület tavalyi határozatával, a TRE-t érintően megváltozott.

A jelen fenntartási terv céljainak elérését nem veszélyeztető, jogszerű, ill. jogerősen engedélyezett tevékenység korlátozás nélkül folytatható.

A tervezési területen olyan beruházás, mely a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza nem végezhető. Művelési ág megváltoztatása (a felhagyott szántó, ill. kivett művelési ágú területek gyeppé minősítésén túl) nem javasolt.

Ezen sajnos túlvagyunk, a testület tavalyi határozatával, a TRE-t érintően megváltozott.

Ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási tevékenység végzéséhez szükséges telep létesítésének engedélyezése nem javasolt.

A tervezési területen lévő bányatelkek horizontális bővítése, újabb bányatelek létesítése nem kívánatos.

A tervezési területen található bányák felhagyását követő bányarekultiváció során a meglévő közösségi jelentőségű élőhelyek védelme kapjon prioritást. Az esetleges bányarekultiváció minden esetben úgy kerüljön végrehajtásra, hogy a környező Natura 2000- es élőhelyekről, a természetes folyamatok révén az alapkőzetnek megfelelő természetes élőhelyek regenerálódjanak.

*A bányatelken kívüli jogellenes használatok által okozott károk helyreállítása esetében is a természetes folyamatok legyenek biztosítottak. **A jogellenesség a kapott levélben is határozottan megjelenik, értelmezésem szerint pont a helyreállításról kellene beszéljünk ebben az esetben.***

A tervezési területen a közlekedési infrastruktúra fejlesztése, új nyomvonalú utak kialakítása, földutak stabilizált, vagy burkolttá alakítása nem kívánatos. **A jelenlegi állapotok alapján a Vilonya II. bánya terjeszkedését út létrehozása címszóval vitték véghez. Itt erős érdeksérelem tapasztalható véleményem szerint.**

Véleményezésnél észrevételek:

- Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Veszprémi Bányakapitányság: A bányászati tevékenység kizárását indokolatlanak tartja [indokolatlan tiltást keletkeztethet olyan esetben is, mint például a bányatelek alaplapjának süllyesztésével történő bányatelek bővítés (vertikális bányatelek bővítés)]

válasz: vonatkozó résznél csak a bányatelkek horizontális bővítését és új bányatelkek létesítését nem javasoljuk. **Ez egyértelmű álláspont, tény, hogy a valóságban nem így történt.**

- Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság: Vilonya 064/1, **065**, 067, 070 hrsz-ek, ill. kis területen érintett módon Vilonya 079/1, 079/2 és 074/2 hrsz-ek Várpalota városi vízmű pétfürdői vízbázisának 50 éves elérési idejű, ún. „B” védőterületére esik. Ezeken a területeken a „vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási művek védelméről szóló” 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú mellékletében szereplő ingatlanhasználati korlátozásokat be kell tartani.

Bevezetőmben részleteztem.

Natura 2000: 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

E rendelet célja az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek hálózatába tartozó, a rendelet hatálya alá eső Natura 2000 területeken előforduló, a mellékletekben meghatározott közösségi jelentőségű, valamint kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok, illetőleg fajok megőrzéséhez szükséges előírások megállapítása.

A Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja az azokon található, az 1–3. számú mellékletben meghatározott fajok és a 4. számú mellékletben meghatározott élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

8. § (2) A védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen tilos engedély nélkül vagy az engedélytől eltérő módon olyan tevékenységet folytatni, illetve olyan beruházást végezni, amely – a 4. § (1) bekezdésére figyelemmel – a terület védelmi céljainak a megvalósítását akadályozza. **A külszíni bánya terjeszkedés szerintem ez a kategória.**

(6) * A (2)–(3) bekezdésen túlmenően a természetvédelmi hatóság védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen korlátozza, felfüggeszti vagy megtiltja a lehatárolásának alapjául szolgáló madárfaj, közösségi és kiemelt közösségi jelentőségű faj állománya, illetve közösségi és kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus súlyos vagy helyrehozhatatlan károsodásának veszélyével járó, engedélyhez nem kötött, a mező-, illetve erdőgazdálkodás körén kívül eső tevékenységeket. Ugyanígy jár el a természetvédelmi hatóság a földhasználati szabályokat sértő, engedélyhez nem kötött mező- és erdőgazdálkodási tevékenységek esetén.

(11) * A beruházás engedélyezése előtt az eljáró hatóság köteles közmeghallgatást tartani, ha a beruházás az 1–4. számú mellékletben meghatározott fajok és élőhelytípusok természetvédelmi helyzetében olyan változást okozhat, amely miatt az e fajok és élőhelytípusok által az érintett nyilvánosság részére nyújtott szolgáltatás jelentős romlása következhet be. E bekezdésben foglaltakat

nem kell alkalmazni az államtitkot vagy szolgálati titkot, illetőleg alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdeket érintő vagy különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzések sajátos szabályairól szóló külön jogszabály hatálya alá tartozó beruházások esetén, valamint a jelölt Natura 2000 területek vonatkozásában. *A lakossági közmeghallgatás megtartására került 2025.03.05-én, a lakossági észrevételek azonban nem befolyásolták a testületi döntést a művelési ág megváltoztatásakor.*

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

A 275/2004. (X. 8.) kormányrendelet törvényi alapja.

31. § Tilos a védett természeti terület állapotát (állagát) és jellegét a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatni.

39. § ^{*}(1)^{*} Védett természeti területre közvetlen kihatással lévő vagy azt közvetlenül érintő hatósági eljárás során a természetvédelmi hatóság – kivéve, ha a tevékenység környezeti hatásvizsgálat- vagy egységes környezethasználati engedélyköteles –, ha a szakhatósági közreműködés törvényben meghatározott eljárási feltételei fennállnak, szakhatóságként működik közre:

f) ^{*} bányatelek megállapításának, módosításának, az ásványi nyersanyag feltárására, kitermelésére, valamint a meddőhányó hasznosítására, a kitermelés szünetelésére, a bánya bezárására vonatkozó műszak üzemi tervek és a tájrendezési terv jóváhagyásának, továbbá a bányászati létesítmények építésének és üzembe helyezésének engedélyezésekor;

54. § (1) ^{*} Területrendezési, területfejlesztési, vízrendezési, meliorációs és a táj jellegét megváltoztató egyéb terv jóváhagyására, módosítására a külön jogszabályok rendelkezései szerint, a miniszter, illetve az igazgatóság bevonásával kerülhet sor.

62. § (3) A települési önkormányzat a természet védelmének helyi-területi feladatai ellátására az önkormányzat környezetvédelmi alapjában (Kt. 58. §) természetvédelmi célokat szolgáló részt hozhat létre.

77. § ^{*} A természetvédelmi hatóság jogszabályban meghatározott előírások teljesítése érdekében az ügyfeleket kötelezheti az eredeti állapot helyreállítására, különösen a károsodott természeti érték és terület, továbbá a védett természeti érték és terület helyreállítására, illetve a 78/A. § esetében a Kt. és a külön jogszabályokban meghatározottak szerinti megelőzési, illetve helyreállítási intézkedésre

78. § (1) ^{*} A természetvédelmi hatóság korlátozhatja, felfüggesztheti vagy megtilthatja a védett természeti értéket és területet károsító vagy súlyosan veszélyeztető tevékenységeket. A határozat – a védett természeti érték, terület közvetlen vagy súlyos sérelme, illetve veszélyeztetése esetében – azonnal végrehajthatóvá nyilvánítható.

(2) ^{*} A Natura 2000 területen élő közösségi jelentőségű faj állományának, valamint élőhelynek veszélyeztetése vagy súlyos sérelme esetén a külön jogszabályban meghatározott hatósági határozat azonnal végrehajthatóvá nyilvánítható.

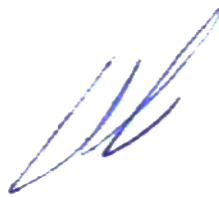
(3) ^{*} Ha védett növénytársulások fennmaradásához szükséges jogszabályban foglalt kötelezettségének a földterület tulajdonosa (vagyonkezelője, használója) nem tesz eleget, a

természetvédelmi hatóság kötelezheti a munkák elvégzésére. A határozat azonnal végrehajthatóvá nyilvánítható.

*(4) * A természetvédelmi hatóság a jogellenesen szerzett, illetve birtokban tartott védett, továbbá az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős természeti értéket – ha az nem áll állami tulajdonban – zár alá veszi és elkobozza. Ha a természeti érték állami tulajdonban áll, akkor azt a természetvédelmi hatóság zár alá veszi és az állam tulajdonosi jogait gyakorló szerv döntéséig az igazgatóság gondoskodik a megőrzéséről.*

Kérem észrevételeim átgondolását és figyelembevételét.

Köszönettel:

Vilonya; 2026.08.17.

Madár Gábor Vilonya Község települési képviselő